แหล่งน้ำชุมชน: การพัฒนารูปแบบการจัดการระบบนิเวศทางวัฒนธรรมของชุมชนในภาคอีสานตอนล่าง

COMMUNITY WATER RESOURCES: DEVELOPMENT OF A CULTURAL ECOSYSTEM MANAGEMENT MODEL IN THE COMMUNITIES OF SOUTHERN ISAN

พระครูปริยัติชโยดม* โฆสิต แพงสร้อย** สุรพงษ์ คงสัตย์***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แหล่งน้ำชุมชน : การพัฒนารูปแบบการจัดการระบบนิเวศทางวัฒนธรรมของชุมชนในภาคอีสานตอนล่าง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา การพัฒนารูปแบบการจัดการระบบนิเวศทางวัฒนธรรมของแหล่งน้ำชุมชนในภาคอีสานตอนล่าง ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ถึง เดือนตุลาคมคม พ.ศ. 2558 ทำการศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบโดยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ จากแหล่งน้ำชุมชนทั้ง 6 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังประสบกับปัญหาจากการใช้น้ำหลายประการ ทั้งการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และการเกษตร แหล่งน้ำตื้นเขินชำรุด น้ำท่วม น้ำไม่มีคุณภาพ รวมถึงปัญหาน้ำเน่าเสียในเขตชุมชนการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ทั้งพื้นที่การเกษตรนอกเขตและในเขตชลประทาน ขาดแหล่งเก็บกักน้ำส่วนเกินในฤดูฝนและขาดระบบการจัดสรรน้ำในกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีการใช้น้ำเป็นปริมาณมากในภาคการเกษตรการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานมีประสิทธิภาพต่ำ

คำสำคัญ: แหล่งน้ำ ชุมชน การพัฒนา การจัดการระบบนิเวศทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

The aims of this qualitative investigation are: 1) to study the history of water resource management in Southern Isan; 2) to study the current conditions and problems with water resource management in Southern Isan; and 3) to develop a cultural ecosystem management model for water resources in the communities of Southern Isan. Data for this investigation was gathered from

* คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*** คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม